

Lars Wehring

PLATAFORMA
KAPITALISMOA
JOPUNTU



AKATS BAT MATRIX-EN

“Bada anekdota esanguratsu bat: bizikleta bidezko janari banatzaileak euren burua antolatzen hasi ziren, baina ez Whatsapp talde bat sortu zutelako, sistemaren akats bati esker baino. Kontua da *rider* horiek toki jakin batzuetan biltzen zirela, hurrengo eskaeraren zain, eta une horietan hasi ziren hainbat gauzez eztabaidatzen, euren lan baldintzez, esaterako”.

“Anaia Handia ez da jada mehatxua, lagun fidagarria baino”

Fisikaria eta konputazio kuantikoan aditua da Lars Wehring koloniarra. Alemaniako Capulcu kolektiboko kide moduan kapitalismo korporatiboa garatzen ari den gizarte hiper-konektatuaren arriskuez ohartarazteko hitzaldia eman zuen maiatzean Bilboko Zirika gunean. Teknologiaren eta boterearen arteko loturak ikertu ditu, eta teknologikoki geroz eta bideratuagoak diren harremanen aurrean, harreman naturalak berreskuratzeke autodefentsa digitala egin behar dugula dio.



JABI ZABALA



IÑIGO AZKONA

Zer da Capulcu kolektiboa?

Izena Turkiako Erdogan presidentearen aurkako 2013ko protestetatik hartu genuen. Istanbulen parke baten defentsan ari ziren herritarrak guxtiesteko *capulcu* batzuk zirela esan zuen Erdoganek; alegia, arloteak, alferak. Manifestariek buelta eman zioten irainari, hitza euren buruak identifikatzeko harrotasunez hartuz.

Gu kaletik ezagutzen ginen, mugimendu sozialetatik eta hacker eszenatik. Eduard Snowden-en 2013ko salaketak izan ziren gure kolektiboaren abiapuntua. Autodefentsa digital moduko zerbait egin behar genuela pentsatu genuen, pribatutasun eta anonimotasun guneak mantentzeko. Baina berehala ikusi genuen autodefentsa hori, guztiz beharrezkoa izan arren, ez zela nahikoa izango, diskurtso erradikala osatu behar genuela teknologiari berari buruz.

Teknologia bera neutrala da?

Aurrerabide teknologikoaren ahalmen askatzailean sinetsi eta aldi berean berau kapitalismotik askatzen

saiatzeko joera bat egon da ezkerraren baitan, teknologia neutrala dela iritzita. Beste iritziz batekoak gara gu, ikuspegi erradikal autonomotik iruditzen baitzaigu kritika gehienak ikuspegi sozialdemokratatik egiten direla. Marcusek zioenez, dominazioa ez da soilik teknologiaren erabilera, teknologia bera menderakuntza da. Dominazioaren zenbait helburu eta interes ez dira kanpotik ezarriak, teknologiaren beraren ezaugarri baino. Botereak teknologia darabil gizartea norabide batean eraldatzeko. Beraz, teknologia ez da tresna, sistema oso bat baizik, pentsatzeko era bat. Horregatik diogu teknologia biolentzia dela, gerra soziala. Muntaketa katea asmatu zuen Taylorrek langilearen autonomia borrokatzeke, eta antzeko prozesua gertatzen ari da egun.

Garai batean ikuspegi autonomoak asko erreparatzen zion botereak zelatatzen gaituelako ideari. Egun, paradigma erabat aldatu da: Anaia Handia zailagoa da identifikatzen eta gainera gu gugu



"TEKNOLOGIA EZ DA TRESNA, SISTEMA OSO BAT BAIZIK, PENTSATZEKO ERA BAT. HORREGATIK DIOGU TEKNOLOGIA BIOLENTZIA DELA, GERRA SOZIALA".

ari gara berari informazioa ematen.

Bai, eta konplikatzen ari da. Botere zapaltzailearen 80ko urteetako ikuspegia sinplea zen, simpleegia. Orwellen irudiak ez du oso ondo islatzen egungo egoera, jada ez baita denok ikusten gaituen *panoptiko* beldurgarri bat, gehiago da normalizazio prozesuen nahasketa bat. Ez baduzu parte hartu nahi deskonektatu dezakezu, baina eguneroko komunikazio sozialetik at geratuko zara. Beraz, libreki sartzearen eta sartzera behartua izatearen arteko nahasketa da. Gure bizitzaren inguruko xehetasunak ematera gomitatuta gaude eta mekanismoak oso ondo funtzionatzen du, gure bizitzaren alderdi intimoenak ezagutzea ematen ditugu atsegin handiz. Boterearen egungo bertsioak oso gutxitan erabiltzen du lehenengo errepresio mekanismo zaharra. Anaia Handia ez da jada mehatxua, lagun fidagarria baino.

Deskonektaturik bizitzeko gero eta aukera gutxiago daude, beraz?

Txinan, adibidez, puntuazio sozialaren sistema integrala ezarri dute, internetarako ez ezik, *offline* bizitzaren alderdi

neurgarri guztietara ere zabaltzen dena. Esaterako, gidari moduan ondo portatzen bazara puntuak irabaziko dituzu, zaintza sistemak zure autoaren matrikula ezagutzen duelako. Puntu negatiboak jasoko dituzu arauak hautsiz gero. Egiten duzun guztiagatik puntu positiboak edo negatiboak jasotzen dituzu: erosteagatik, zerbitzuak ebaluatzeagatik... Gero, puntu horien arabera definitzen dira zure gaitasunak gizartean, baita egin dezakezuna ere: atzerrira joan, etxea alokatu... Zenbait gauza egin ahal izateko gutxieneko puntu kopurua eduki behar duzu. *Offline-online* desberdintzapena desagertzen doa.

Zer gertatzen da nahikoa puntu lortzen ez duen jendearekin?

Ez dira automatikoki disidentekak, baina oso aukera murriztak dituzte gizartean. Txinan, ez duzu lortzen abiadura handiko trenerako edo nazioarteko hegaldietarako txartelik, ez duzu lortzen lanposturik, etxebizitzarik... Zure profilaren ebaluazioa ezinbesteko eskakizuna bihurtzen ari dira geroz eta oinarritzeko zerbitzu gehiagotan. Sistema integral hori Europa-

ra ekartzeko asmoa dute, eta orain harrokeriaz esan dezakezu ez zenukeela inoiz horrelako sistema bat onartuko, baina normalizazio prozesuaren parte bihurtuko dute, bortxa erabili gabe.

Amesgaizto distopiko baten deskribzioa dirudi horrek.

Bai, eta behetik hasten da zabaltzen. Esaterako, ikasleak, gurasoak, lagunak... Hainbat talde Whatsapp bidez antolatzen dira. Horri uko eginez gero, nola-bait aldentzen zara, zure burua egozten duzu talde sozialetatik. Ez da, beraz, Txinako kontua soilik, European ere oso erraz ezarriko dela dirudi. Horregatik erresistentzia askoz goizago hasi behar da, bizitza sozialaren neurtze eta bideratze prozesu zibernetiko hauek geldiarazi behar ditugu, aurre egin behar diogu bizitza sozialean dena neurgarria delako ideia horri. Neurketa horiek ebaluazioak bihurtuko dira eta ebaluazio horiek abiapuntua izango dira gure bizitza soziala aurreikusteko eta gure portaera disidentea zuzentzeko. Beraz, hasteko, gure neurketa prozesuari bera-ri egin behar diogu aurre. ●